

Praktijkonderzoek geïntegreerde gewasbescherming slaat aan

Chrysantentelers hebben hun

Adviseur Jan Sonneveld en teler Marcel Boom (rechts) tijdens een rondje scouten. Een loep is daarbij onmisbaar.

Twee jaar praktijkonderzoek naar geïntegreerde gewasbescherming op vijf jaarrond chrysantenbedrijven heeft goede resultaten opgeleverd. Volgens projectleider Jan Stolk van Van Iperen stappen chrysantentelers nu massaal over op een geïntegreerde strategie. “Door tal van factoren wordt chemische plaagbestrijding moeilijker”, verklaart deelnemer Marcel Boom. “En biologische gewasbescherming blijkt prima te werken. Ik ga er absoluut mee door.”

TEKST EN BEELD: JAN VAN STAALDUINEN

Versmalling van het middelenpakket, resistentieopbouw bij plaaginsecten, intensiever planten en spuittechniek met beperkingen... Door deze factoren wordt het voor chrysantentelers steeds moeilijker om gewasschade door plaaginsecten langs chemische weg te beperken. Syngenta Bioline en toeleverancier Van Iperen zagen hierin aanleiding voor een grootschalige praktijkproef met geïntegreerde gewasbescherming. Vijf bedrijven in het Westland, De Kring, de Bommelwaard en de Plukmadesepolder, samen goed voor 15 ha chrysanten, namen hieraan deel. Hieraan werd voorts meegewerkt door het PT (financiering), LTO Groeiservice, SVO en toeleverancier Alliance.

Doelstellingen

Het doel van het proefproject was om de telers onder intensieve begeleiding ervaring te laten opdoen met geïntegreerde plaagbestrijding, de opgedane kennis onderling uit te wisselen via bedrijfsexcursies en de kennis te verspreiden onder overige chrysantentelers. Hierbij stonden de technische, bedrijfskundige en bedrijfseconomische mogelijkheden en beperkingen centraal. Projectleider Jan Stolk van Van Iperen zegt hierover: “Syngenta Bioline en wij deden al enkele jaren proeven. Daaruit bleek dat geïntegreerde gewasbescherming in chrysant mogelijk was. Om

de mogelijkheden en knelpunten goed in kaart te brengen, was een grootschalige praktijkproef nodig.”

Doorzetten

Eind 2003 werd een aantal praktijkbedrijven gevraagd te participeren. Eén van deze bedrijven was Fa. Kouwenhoven uit de Lier. Teler Marcel Boom had er wel oren naar. “Ik gebruikte al een paar jaar roofmijt tegen spint en trips. De resultaten waren wisselend, mede omdat de zakjes met roofmijten die tussen het gewas werden gehangen slecht bestand waren tegen bovenlangs water geven. Wanneer er vocht in het zakje kwam daalde de roofmijtenproductie direct. Syngenta Bioline had echter net het waterdichte Geminizakje ontwikkeld. Dat gaf voor mij de doorslag om de geïntegreerde aanpak te verbreden. Per slot van rekening is chemische spintbestrijding erg duur en wordt het moeilijker om daarmee goede resultaten te boeken.”

Behalve spint werden trips en mineervlieg biologisch bestreden. Dit gebeurde met respectievelijk de roofmijten *Phytoseiulus persimilis* (spint) en *Amblyseius cucumeris* (spint en trips) en de sluipwespen *Diglyphus isaea* en *Dacnusa siberica* (mineervlieg). Bladluis werd beperkt met de sluipwesp *Aphidius colemani*, maar de bestrijding van haarden of uitbraken vond plaats met synthetische middelen.

natuurlijke vijanden lief

Vertrouwen

De praktijkproef op de vijf bedrijven startte begin 2004. Eén bedrijf haakte in juni al af, omdat de teler in de zomer geen risico wilde lopen. “Dat vier telers geïntegreerd de zomer in gingen was al fantastisch, omdat daarmee nog helemaal geen ervaring was opgedaan”, merkt adviseur Jan Sonneveld op. “Dat betekent dat het vertrouwen in de eerste vier maanden behoorlijk was toegenomen.”

Boom beaamt dat de resultaten hem meevielen. “Het ging prima, maar de lakmoesproef moest natuurlijk nog komen. Ik maakte me vooral zorgen over de mineervlieg. Daar hebben we in het Westland altijd veel last van. Hoewel ik daartegen direct sluipwespen heb ingezet, durfde ik daar – geholpen door het resultaat – pas in 2005 echt op te vertrouwen.”

Excursies

Een keer per vijf of zes weken bezochten alle betrokkenen één van de deelnemende bedrijven om ervaringen uit te wisselen. Boom is zeer te spreken over de openheid. “We hadden geen geheimen voor elkaar”, zegt hij. “Zowel de positieve als de minder positieve aspecten kwamen aan bod. Ik heb er erg veel van geleerd. Niet alleen over het inzetten en het gedrag van natuurlijke vijanden, maar ook over de chemische kant van de zaak. Wanneer grijp je chemisch in, waarmee doe je dat en hoe wissel je verschillende producten af? Wat vind je wel en niet acceptabel aan schade in het gewas? Hoe ga je om met de verschillen tussen rassen? Over dit soort vragen werd heel open gediscussieerd.”

Scouten

Volgens Stolk is in het eerste jaar door alle deelnemers veel geleerd. De groep is verder gekomen dan verwacht. Het tweede jaar stond in het teken van optimalisatie van de protocollen en repeteren van de ervaringen uit 2004. Boom: “Geïntegreerde gewasbescherming kent een langdurig leertraject. Je moet intensief scouten in het gewas, vangplaten controleren en je waarnemingen leren interpreteren. Die interpretatie hangt ook af van externe factoren, zoals het weer en de plaagdruk in de omgeving van je bedrijf. Toch voel ik me veel prettiger bij deze geïntegreerde aanpak dan bij een puur chemische. Het geeft vooral zomers veel meer rust.”

Jan Mostert: “Pas op voor euforie”

Als initiator van de praktijkproef en leverancier van biologische bestrijders heeft Syngenta Bioline een belangrijke bijdrage geleverd aan de opmars van de geïntegreerde chrysantenteelt. Toch plaatst crop manager glastuinbouw Jan Mostert van Syngenta enkele kanttekeningen. “Het is fijn dat telers en voorlichters enthousiast zijn. Ik schrijf dat mede toe aan het feit dat geïntegreerd telen in chrysant tot voor kort onmogelijk leek. Dat heeft alles te maken met de korte teeltduur. Ondanks de nu geboekte successen tegen spint en mineervlieg wil ik de euforie wat temperen. De praktijkproef was absoluut succesvol, maar de tripsdruk was in het algemeen niet erg hoog. Wanneer dat wel zo is, hebben de biologische bestrijders toch hun beperkingen. Chemisch bijsturen is dan echt noodzakelijk. Zolang de telers goed blijven afwisselen, hoeft dat een geïntegreerde aanpak niet in de weg te staan. Ondertussen werken we door aan verbreding en verbetering van onze biologische productlijn.”

GEÏNTEGREERD GEWASPROGRAMMA CHRYSANT 2006

TEELT IN WEKEN									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
STARTFASE			GROEIFASE				EINDFASE		

SPINT	Vertimec	Phytofine p / Amblyline cu Gemini	
CORRECTIE	Envidor	Nissorun/Floramite	Vertimec/Floramite
TRIPS	Vertimec + lokfructose	Amblyline cu Gemini	Curater
CORRECTIE		Botanigard/Mycotal/Exhibitiline SF	Conserve
MINEERVLIEG	Vertimec	Digline i / Dacline s	Vertimec
CORRECTIE		Trigard	Splendid/Sumicidin/ Methomex
BLADLUIS	Actara	Plenum, Aphiline c	Curater/Admire
CORRECTIE		Plenum/Pirimor/Aztec	

Zwart= schema
Grijs= correctie
Groen= natuurlijke vijanden/G.N.O.'s

Geïntegreerde gewasbescherming is maatwerk.
Strategie is o.a. afhankelijk van specifieke
omstandigheden zoals plaagdruk, ras etc

De praktijkproef was grotendeels gebaseerd op het bovenstaande bestrijdingsschema.

Spuiten gebeurt vooral in de avonduren en dat loopt in de zomer behoorlijk op. “Het scouten doe ik overdag. In de even weken loop ik door de even kappen, in de oneven weken door de oneven kappen. De resultaten houd ik bij via de padregistratie. Dan kan ik ze makkelijk terugkoppelen en heb ik zicht op de ontwikkelingen in de tijd. Het scouten kost me twee uur per week per hectare. Ik houd dat ook consequent vol, want er zijn altijd wel wat plekken waar het evenwicht twijfelachtig is of ontbreekt. Vooral spint moet je goed in de gaten houden.”

Jan Sonneveld: “Jij scout inderdaad intensief. Dat is prima, want zo leer je het snelste en beperk je de risico's.”

In het najaar stoppen de meeste bedrijven met het inzetten van natuurlijke vijanden. De plaagdruk is dan laag en bovendien zijn ook de natuurlijke vijanden dan minder actief. Chemisch corrigeren is dan stukken voordeliger. In januari wordt de geïntegreerde draad vervolgens weer opgepakt.

Olievlek

Van de praktijkproef, die in december eindigde, werd op gezette tijden verslag gedaan. Via de gewascommissie van LTO-Groei-service en Strategie werden de nieuwsbrieven verspreid onder de aangesloten chrysantentelers. De goede resultaten en het enthousiasme van de deelnemers hadden het effect van een olievlék. Tientallen chrysantentelers hebben de geïntegreerde gewasbescherming inmiddels opgepikt. “Vooral tegen spint was men echt op zoek naar alternatieven. Die zijn er dus.”

Vijf chrysantenbedrijven deden de afgelopen twee jaar positieve ervaringen op met de geïntegreerde bestrijding van spint, trips, mineervlieg en bladluis. Hoewel chemisch bijsturen bij hoge plaagdruk waarschijnlijk nodig blijft, hebben tientallen bedrijven de geïntegreerde benadering dit jaar omarmd.

SAMENVATTING